

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת אמור

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאס

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְעַמְיָו (כא א)

למה כפל הלשון אמור ואמרתה?

וביאר אברבנאל שכאשר נפרד מן האדם שארו הקרוב ונפטר מן העולם חם לבו בקרבו ולא יוכל להיפרד ממנו באהבתו אותו, לפיכך הוצרכה התורה להזהיר את בני אהרן הכהנים, ואזהרה אחר אזהרה לנפש לא יטמא בעמיו.

שם:

רבי חיים לייב אויערבך זצוק"ל אביו של רבי שלמה זלמן זצוק"ל וראש ישיבת שער השמים היה בן ששים ושש בפטירתו, כששכב על ערש דוי ישבו עמו בנו רבי שלמה זלמן וחתנו רבי שלום שבדרון זצוק"ל ובחורים מן הישיבה שהתקבצו אל החדר כדי לומר תהילים ליד מיטתו, הרב שכב בעינים עצובות, בנו אחז בידו וקרא מספר תהילים האחוז בידו השניה, והחתן עמד בקצה השני של החדר כשגבו רוטט מבכי, ואז הגיע הרגע, רבי שלמה זלמן חש כי אחיזת ידו של אביו נעשתה רפויה, הוא הבין שמשהו קרה, באותו רגע שמט בעדינות ובזריזות את ידו מיד אביו וניגש לקצה החדר וטפח על כתפו של גיסו רבי שלום עד שזה הסתובב, לא היתה מילה ביניהם, רבי שלמה זלמן הצביע על אביו בצער ואחר הצביע על הדלת, רבי שלום הביט בחמיו בפעם אחרונה ויצא חיש מן הדלת בפנים נפוחות מבכי, איזו צלילות המחשבה, ברגע שחש רבי שלמה זלמן שאחיזת ידו של אביו רפתה קם להזכיר לגיסו הכהן לצאת מן הבית.

וְקִדְשְׁתוּ כִּי אֵת לְחֶם אֱלֹקֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קִדְשׁ יְהוָה לָךְ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' מְקַדְשֶׁכֶם (כא ח)

אם כהן לאחר מיתה יש בו דין וקדשתו כגון ב' מתים אחד כהן, ואחד ישראל, אם צריך להקדים את הכהן?

וביאר בספר טעמא דקרא שבזהר (סוף פרשת בחוקתי) אמרו אף על גב דמית אתחייב ביקוריה יתירה דכתיב כבד את אביר, משמע דדריש לי מאת, וכיון דאיצטריך קרא דחייב לכבד לאחר מיתה אם כן ככהן דליכא קרא לא מחייב דבטלה כהונה, מיהו ודאי לכשיקומו לתחיית המתים יחזרו לכהונתן (כמבואר בסנהדרין צ:).

וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא (כא יא)

על שום מה שונה דינו של כהן גדול מכהן הדיוט, שלכהן הדיוט הותרה טומאת מת לשארו הקרוב ואילו לכהן גדול נאסר להיטמא אף לאביו ולאמו?

וביאר הצרור המור כהן הדיוט עם כל גדולתו ומעלתו הרבה ועם כל קירבתו אל ה' ואל מקדשו מכל מקום דביקותו אינה שלימה ומוחלטת, ועל כן ראוי לו לזכור את יום המיתה "ודומו סלה" (ברכות ה.) כדי להיטיב דרכיו ולתקן מעשיו ולשוב בתשובה שלימה אל ה', והנה כי כן ההיטמאות למתיו הקרובים למרות איסור טומאת מת שחל על הכהן נועדה כדי להזכיר לו יום המיתה, ולעומת זאת הכהן הגדול אשר דבוק תמיד בשם ה' ובעבודת הקודש במקדש אינו צריך כלל לבוא לידי זכירת יום המיתה כדי לתקן מעשיו ולשוב בתשובה, וגדולה היא מעלתה של עבודת הכהונה יותר מזכירת יום המיתה, לפיכך ועל כל נפשות מת לא יבוא, לאביו ולאמו לא יטמא.

נְבִלָה וְטִרְפָּה לֹא יֵאָכֵל לְטָמְאָה בָּהּ אֲנִי ה' (כב ח)

לכאורה דין זה לא שייך לכהנים דגם ישראל הוזהרו על נבלה וטרפה, וחז"ל פירשוהו על נבלת עוף הטהור וגם זה צריך ביאור דכהנים לא הוזהרו רק על טומאת מת ולא על שאר טומאות, ואם

וביאר רבי אהרן קוטלר שנסמכה פרשת יום הכיפורים ליום זכרון תרועה ללמדנו שיום הכיפורים הוא בחודש השביעי "הזה" דהיינו לאחר ראש השנה שקדם לו, וכל זאת כדי שישכיל האדם להשתמש ביום הדין ובימים שלאחריו כהכנה ליום הכיפורים, למען יוכל לזכות לקדושתו ולכפרתו של היום הקדוש, כי זאת לדעת יצר לב האדם מפתהו בתחבולות ובערמה לדחות את ההכנות עד לרגע האחרון ממש, וכשמגיע ערב יום הכיפורים כבר מוצא תחבולות חדשות לעכבו ולהטרידו, ואמנם אם ידחה האדם את הכנותיו לערב יום הכיפורים אז גם אם יעמול בכל כוחו להשלים את הכנותיו לעולם לא יעלה הדבר בידו.

וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרַיִם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחְנֵה בֶן יִשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי (כד י)

אם היו שניהם מריבים למה זה יברך את השם, אבל יתכן לומר כי איש הישראלי ספר לו ענין אביו הנהרג והזכיר לו איך היתה מיתתו כי משה הרגו בשם המפורש ולפיכך ויקוב בן האשה. למה הוצרכה התורה בספור המעשה, והיה ראוי להסתיר הענין לכבוד השם ורק שידוע הדין איש כי יקלל אלקיו ונשא חטאו?

וביאר רבינו בחיי כי כונת התורה בספור המעשה לשתי תועלויות א) להודיע שאין אחד מישראל נכשל בחטא עצום כזה כי אם הרשע המוחלט אשר הוא בעיקר תולדתו פגום מצד אביו ואמו.

ב) כי מכאן יתבאר לנו עיקר גדול בברכות, וכיצד יתחייב האדם לברך את השם שהרי המקלל תחלה פירש את ה' באותיותיו, ואחר כך קללו זה שנאמר ויקב בן האשה הישראלית את ה' ויקלל, וכן כנגדו לענין הברכה צריך המברך כשהוא מברך את ה' שיתבונן תחלה בפירוש אותיות ה' ובמה שהן מורות ולכוון בהם במחשבתו, ואחר כך יברך את ה' ויזכירנו בפיו.

ועם זה יקבל שכרו משלם ויחיה חיי עד, וזכר לדבר מה שכתוב ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם, ועד תחלה ארוממך במחשבתו, וכונת הלב, ואחר כך ואברכה כענין שאמרו לעולם יכנס אדם בשיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל (מובא בספר דברך נצב בשמים)

העלון נתרם להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

ברכת הצלחה לאבי מורי עטרת ראשי הרב ישראל בן מרים פוליאס שליט"א בכל העניינים, ונחת מכל יוצאי חלציו!!!

לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל:

הרב יצחק בן דינה רייזל שושנה ולרב אליעזר בן מרים ולרב אברהם בן שרל ולרב יצחק בן צביה והרבנית רייזל בת אהובה הענא ליבא והאישה רבקה בת יוכבד יהודית לילד יחזקאל ידידיה בן נחמה שיינדל

ולזרע של קיימא לאברהם בן מיכל ונעמי בת אסתר יהודית בקרוב ובנקל

לעולי נשמת:

סבתי מרת מרים בת שלמה זלמן אפרים זצוק"ל גלב"ע י"ב אייר תשנ"ו

וסבי הרב אברהם אהרן בן ר' יצחק אליעזר קריזר זצוק"ל גלב"ע ח' אייר תשנ"ו

ומרן רה"י הרה"ג ר' ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל גלב"ע י' סיון תשפ"ג

ומרן רה"י הרה"ג ר' ברוך מרדכי בן הרב ישראל אזרחי זצוק"ל גלב"ע י"א חשון תשפ"ד

ומרן רה"י הרה"ג ר' ברוך בן הרב משה ויסבקר זצוק"ל גלב"ע כ"ג שבט תשפ"ד

והרב בנימין בן הרב אברהם אבא למפרט זצוק"ל גלב"ע י"ז ניסן תשפ"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

ניתן לקבל את העלון במייל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון רק בין הסדרים: 0534157546

ניתן להוודי את העלון באתר דרשו, ביום חמישי.

{הדרכה: בוחרים הורדת עלונים לחפש עלון בשם פנינים נפלאים}

כן מה בא לומר שאסור בקדשים, הו"ל לכותבו בפסוק הקודם גבי או איש אשר יגע בכל שרץ או איש אשר יאכל נבלה וטרפה?

וביאר בספר טעמא דקרא דקמ"ל כמו שכתוב במנחות (מה.) דכהנים אסורין בנבלת עוף סלקא דעתך אמינא הואיל ואישתרי מליקה גבייהו לישתרי נמי כל נבלה, וגם קמ"ל דנטמאין בזה, וסלקא דעתך אמינא כיון שאוכלין מליקה ואין נטמאין בזה סד"א דכהנים אין נטמאים בזה קמ"ל שכן.

דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעלה, לרצונכם תמים זכר בפקר בנשבים ובעזים (כב יח-יט)

כיון שמדובר בנדורים ונדבות שהם רק מרצונו של אדם, לשם מה שב וכתב "לרצונכם"?

וביאר בספר קדושים שחז"ל דרשו על תיבת "איש איש" לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל, במשמע שמדבר הכתוב גם בנכרים, והדין הנלמד מן הפסוק "יקריב אותו לרצונו" (לעיל פרשת ויקרא), שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, ושייך רק בישראל שאם יעשה מצוה אפילו באונס לרצון יחשב לו, מכיון שרוצה להיות מישראל ולקיים המצוות, ורק היצר הוא המסיתו להרע, ולבלתי עשות המצוה, ונמצא שהכפייה באה להתיש כח היצר, וכיון שתש כוחו נעשית המצוה ברצון (כדברי הרמב"ם פ"ב מגירושין).

אבל נכרים שאין רצונם האמיתי לעשות מצוות השם כלל, אם יעשו מצוה אחת בכפייה לא לרצון יחשב להם, והאונס יחשב אונס גמור, ולכך מדגיש הכתוב המדבר גם בנדרי ונדבות נכרים, אמנם מה שלמדנו מהפסוק בויקרא שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני זה מדבר רק בישראל, וראה לכך שנאמר שם "אדם כי יקריב מכס" ואמרו חז"ל אתם קרויים אדם ואין עכו"ם קרויין אדם, ועל כרחך שרק בישראל כופין אותו כי גם אז לרצון יחשב לו, מה שאין כן בעכו"ם.

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו, ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם (כב כט, לב)

למה הכניסה תורה דין חילול ה' אחרי פרשת תודה, ומה ענין זה לזה?

וביאר בספר טעמא דקרא על פי המדרש (משנת ר"א פ"ז) מפני מה ענש הכתוב ביותר לכפויי הטובה, מפני שהוא ככפירה בעיקר, ושם כשהיו אבותינו במדבר לא כעס עליהן הקב"ה אלא על כפויי הטובה, והנה ארבעה שצריכין להודות הוא הכרת הטובה שעליהן להכיר שהקב"ה הטיב להן, ומי שאין לו הכרת הטובה אין לך חילול ה' יותר מזה, שכאילו שאומר שאין להכיר טובה להקב"ה על חסדיו שעושה לנו, ובמדרש שם אין לך שקשה לפני הקב"ה יותר מכפיית טובה.

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם, המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' (כב לב-לג)

כתוב ברש"י ד"ה "ולא תחללו" ממשמע שנאמר ולא תחלל, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל.

מפני מה לא נצטוו בני נח על קידוש ה' כישראל?

וביאר הבית הלוי שחיובם של ישראל למסור נפשם על קדושת ה' נובע מכך שגופם משועבד לעבודתו יתברך, וכמו שמצינו במכילתא על הפסוק והייתם לי סגולה מכל העמים (שמות יט ה) שתהיו קנויים לי ועוסקים בתורה.

לעומת זאת אף שנצטוו בני נח בכמה מצוות, מכל מקום אין זה עליהם אלא בתורת חוב, והנה דין הוא בהלכות גביית מלוה (חו"מ צז) שבעל חוב אשר אין לו במה לפרוע אינו מחוייב להשכיר עצמו למלאכה ואכן בן נח הר היהו בעל חוב גרידא לקיים את המצוות המוטלות עליו, ומכיון שאין גופו משועבד לעבודתו יתברך אלא עומד ברשות עצמו ואינו קנוי למצוה על כן אין הוא מחוייב, ומצווה למסור את גופו עבור קיום המצוה.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי (כג ב)
מפני מה כפל הכתוב בלשונו מועדי ה' וכו' אלה הם מועדי?

וביאר הספורנו שכך יש לפרש את הכתוב אם אכן "תקראו אותם מקראי קודש" ויתכנס כדי לעסוק בענייני קדושה ומצוה נקראים מועדי ה' אשר בהם חפץ ה'. ברם אם באותם מועדות יעסקו הבריות במקראי חול בעסקי שעה ותענוגות הגוף כי אז אין הם מועדי אלא מועדיכם ואין להקב"ה חלק ונחלה בהם.

שם:

למה האריכה התורה בפסוק זה, ועוד מפני מה שב וכתב אלה הם מועדי?

וביאר החפץ חיים שבא הפסוק ללמדך כי גם על מועדי ה' נאמר אשר תקראו אותם מקראי קודש, ושהיו נקבעים על ידי בית דין של מטה דוקא, ואף על פי כן אלה הם מועדי שלי, כאילו אני קבעתים ביומם.

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמך התנופה שבע שבתות תמימת תהייה (כג טו)

מפני מה נתקן נוסח הברכה היום יום אחד בעומר והלא כיון שיש אחריו עוד ימים היה לו לומר היום יום ראשון בעומר?

וביאר הרמב"ן שבמעשה בראשית נאמר ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ואף על פי שבהמשך נאמר שני שלישי וכו', שבעת בריאת היום הראשון עדיין לא נברא היום השני שלאחריו, ואם כן אי אפשר היה לומר עליו ראשון.

וטעם זה כמובן לא שייך לגבי ספירת העומר אלא תיקנו חז"ל לומר יום אחד כדי להוציא מלבן של צדוקים שהיו מפרשים ממחרת השבת, היינו שבת בראשית, ואם היינו אומרים יום ראשון היה יכול הדבר לחזק את טענתם כי היה במשמע יום הראשון של השבוע, והיינו ממחרת השבת ממש, ולפיכך תיקנו לומר יום אחד.

שם:

מה הטעם שבחו"ל אין סופרים שתי ספירות בכל יום משום ספיקא דיומא?

וביאר בעל המאור שאם באים אנו לספור שתי ספירות מספק נמצאת ספירה שניה מושכת עד יום טוב ראשון של עצרת, ויבואו לזלזל ביום טוב דאורייתא, בעוד שיום טוב של גלויות אינו אלא מדרבנן (ביצה ד.), ומשום מנהג אבותיכם בידכם.

וידוע תי' הדבר אברהם שספירה מסופקת אינה ספירה.

דבר אל בני ישראל לאמר בהדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש (כג כד)
למה פרשה זו סתומה יותר משאר פרשיות המועדים?

וביאר רבינו בחיי שידוע בעניני תורתנו שאותם שהם מפנות הדת ומעיקריה, כי כל מה שהענין יותר נעלם ויותר פנימי הוא יותר סתום ובא הלשון בו בדרך קצרה ובמלות מועטות, כענין המצוה שבתפילין, שהזכיר והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך, ולולא הקבלה לא היינו עומדין על עיקר המצוה, מה היא גם לא מנין הפרשיות כמה הן, גם לא היינו משיגים ממשמעות הכתובים המקומות שבגוף המיוחדים להם שבהם ראוי להניחן, וכן מצות ציצית שאמרו חז"ל שהיא שקולה כנגד כל המצוות.

וזהו הענין שאין זכרון עולם הנשמות מפורש בתורה אלא ברמזים, וסתימתו לרוב ההעלמתו, כי התורה להמון ישראל נתנה ולא ליחידים, וכשם שאין הדג המתגדל במים יודע ומשיג יסוד האש לפי שהוא הפכו כן העולם ההוא השכלי בהפך מן העולם הזה הגשמי ואין בעל החומר יכול להשיגו בעוד שהוא בחומר. (מובא בספר דברך נצב בשמים)

אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם וענייתם את נפשתיכם והקרבתם אשה לה' (כג כז)

מהו אך בעשור לחדש השביעי הזה, האם יש חודש שביעי אחר?